

ACADEMIA ROMÂNĂ
INSTITUTUL DE ISTORIE „GEORGE BARIȚIU”
CLUJ-NAPOCA

TEZA DE DOCTORAT

**ELITELE CLUJENE CONTEMPORANE. CONTRIBUȚII LA ISTORIA
CULTURII ROMÂNEȘTI**

Rezumat

Conducător științific
C.S.I dr. IOAN CHINDRIȘ

Doctorand
COLCERIU I. DANDU IONEL

Cluj-Napoca
2014

Rezumatul lucrării

Cuvinte cheie: istoria contemporană a României, istoria culturii, istoria ideilor, istoria intelectualității, istoria Clujului, studii culturale, elită, mase, elite clujene, contribuții, literatură, filosofie, sociologie, drept, știință, artă, cultură, civilizație, biografii, memorialistică, psihologie, presă, periodice, națiune, personalități, mediu academic, Universitatea din Cluj, instituții de cercetare, progres social, dezvoltare economică, relații interetnice, mentalități, ideologie, comunism, epoca interbelică, democrație, valori

Cercetarea istoriei elitelor clujene care au activat de-a lungul secolului XX are intenția de a continua și extinde investigațiile dedicate acestui important segment socio-cultural din istoria culturii și într-un plan integrator mai larg de a contribui la autonomizarea în spațiul academic românesc a elitologiei. Valorificată până acum prin intermediul unor studii parțiale și tangențiale, problematica elitelor clujene și a contribuției acestora la istoria științei și culturii românești și universale necesită și impune o abordare de tip monografic, mai detaliată, demers ce constituie obiectul acestei lucrări. Ilustrând simultan aspectul teoretic și aspectul interpretativo-descriptiv, lucrarea a fost structurată pe paliere de investigație privind fenomenul elită clujean, care corespund cronologic celor trei perioade distincte ale istoriei contemporane românești și celor trei generații definite biologic, în care se încadrează acești reprezentanți ai elitei. Din rațiuni de discursivitate analitică și de prezentare unitară a rezultatelor cercetării, am urmărit evidențierea contextualizată a exponenților diferitelor domenii de performanță, care au activat în cadrul școlilor de elită ale Clujului, afirmate și consacrate pe tot parcursul secolului XX. În acord cu o parte din concepțiile actuale elita se configurează ca minoritate hegemonică cu rol fundamental în istorie, ca o comunitate care a produs în raport cu masele valori de cultură și civilizație, modelatoare pentru întreaga umanitate.

Într-o repertoriere bio-bibliografică, rezultată din eșantionarea elitelor clujene pe arii de preocupări, am identificat, pe parcursul celor 3-4 generații ale secolului XX, circa 3.000 de reprezentanți ai clasei elitare clujene, răspândiți pe paliere ocupaționale din cele mai diverse, având cariere și destine profesionale variate. Prin participarea la realizarea „exceleței” factuale sau spirituale, cei care s-au remarcat în istoria Clujului printr-o performanță sau un cumul de performanțe instilează în istoria culturii românești amploarea, reprezentativitatea și forța acestei elite, trăsături din care rezultă rolul ei pregnant în dezvoltarea istorică a zonei, în

viața socio-culturală a țării și peste timp amprenta lăsată în memoria fondului peren și universal al valorilor.

Prezentarea faptelor și interpretarea finalizărilor spirituale la care au ajuns elitele clujene pun în evidență caracteristici comune și diferențieri ale celor trei generații care și-au lăsat amprenta asupra istoriei contemporane: 1) crearea de școli și de direcții de cercetare în câteva domenii de cultură, știință și civilizație de o importanță deosebită; 2) respectul tradiției și efortul constant depus în scopul educării păturilor sociale dezavantajate sub aspectul posibilităților lor de integrare în școli și universități; 3) implicarea tuturor generațiilor de elită în procesele și fenomenele social-politice.

Materialul documentar vast a rezultat atât de pe urma studierii izvoarelor clasice ale cercetării istorice de natură teoretică reprezentând surse arhivistice, presă, periodice, buletine, colecții de tipărituri, memorialistică, lucrări generale, sinteze, enciclopedii, dicționare, lucrări speciale, studii, articole și comunicări, cât și din acumulările investigațiilor empirice personale, efectuate pentru segmentele de istorie proximă prin mijloacele dialogale, constând în identificarea și valorificarea mărturiilor, depozițiilor, confesiunilor și a altor surse interactive utilizate îndeobște în sfera istoriei orale.

Sub semnul provocator al culturii dialogului și al literaturii mărturiilor, analiza fenomenului elitar introdusă într-un studiu monografic trivalent, de prezentare științifică, de sinteză hermeneutică și de confesiuni interactive sintetizate în varianta studiului de caz pune în evidență originalitatea și specificul elitei clujene. Din acest exercițiu reflexiv, de deslușire a realității peisajului elitar clujean ca un segment important al spațiului cultural românesc, a rezultat o colecție de reprezentări semnificative care transcend dinspre particularul elitar clujean spre multiple arii de interes pentru istoria ideilor și culturii contemporane.

Incursiunea în lumea elitei clujene, întreprinsă din diferite perspective analitice, a constituit un prilej de a urmări un fenomen social în evoluție, revelat atât sub forma unui privilegiu de a cunoaște elite veritabile, devotate trup și suflet profesiei și condiției sociale pe care o ocupă, cât și profiluri care nu-și legitimează pe deplin poziționarea pe palierul valoric superior al societății. Prin comparație cu elitele interbelice, dintre care unele au avut „permisiunea” autorităților de a profesa și sub comunism, elita din ultimele decenii ale secolului XX – în mare parte activă și în noile realități ale tranziției post-totalitare – a cunoscut un declin sub aspectul indicilor de performanță și de angajare socială, cauzat de înclinația ei spre oportunism și tranzacții la limita moralității.

Într-un context integrativ de valori ale lumii academice, științifice, culturale, socio-economice, medicale, a intelectualilor cu pasiuni pentru spiritul locului, am urmărit aportul

lor la scrierea istoriei prin opere de fundament și memoria actelor, atitudinilor și a modalităților de raportare a carierelor lor la imperativele epocii. În acest sens, în ambianța de fond a biografiilor surprinse am preferat în tematica lucrării ca descriptori sintetici esențiali ai fenomenului competența, interesul pentru profesie, performanța, formarea de școli, activitatea în instituții de prestigiu, ambiția de a zămisli opere incontestabile și durabile.

Lucrarea și-a propus să evidențieze ce loc au ocupat și ce rol au jucat elitele clujene în contextul dinamicii istorice a secolului XX, profilul, virtuțile și vocația lor de intelectuali, standardele pe care le-au trasat ca marcaje paideice în cultură, știință, artă, coagularea unui etos cultural științific, relațiile complexe de sinergie și tensiune internă, mărturii ale tradițiilor de gândire diverse și erudiția specifică spiritului transilvan. Pornind de la criterii de selecție cum ar fi consacrarea specifică fiecărui domeniu, gradul de recunoaștere publică, modele și sisteme de valori, capitalul simbolic, am delimitat generații culturale pentru fiecare perioadă istorică, forme de integrare și de acțiune, rețele de statusuri și roluri îndeplinite în instituții, rute de comunicare și de notorietate. Pentru a sublinia relevanța contribuțiilor în istoria culturii românești, am luat în calcul doi descriptori sintetici esențiali ai elitelor culturale și științifice clujene: a) latura de creatori, având ca exigență volumele publicate și prezența în periodicele vremii și b) latura de transmițători de mesaj social, constând în elaborarea unor proiecte culturale, științifice, instituționale de impact.

În articularea unei viziuni de ansamblu asupra acestei realități, am considerat că elitele adevărate nu sunt o minoritate auto-suficientă, un club solitar întruchipând un superlativ abstract, ci expresia unei nevoi autentice a organismului social, proiecția unui afect comunitar. În această accepțiune, pentru a se constitui, elitele au, firește, nevoie de calitate umană, de înzestrări alese și temeinic cultivate, dar și de o investiție de recunoaștere din partea celorlalți și de încrederea publică. Din această ipostază, elitele ca mărci identitare și tipuri organice ale culturii române sunt corelativul unei comunități care are intuiția performanței, pe care o cultivă și o admiră.

Întrebarea legitimă care se pune de fiecare dată în demersurile de investigare de acest tip este: cum ajungem să caracterizăm și să integrăm pe cineva în cadrul elitei și după ce criterii? Având în vedere că elitele nu înseamnă o înșiruire de nume provinciale sau naționale, o primă premisă de luat în calcul este că un reprezentant al elitei nu se poate decreta ca aparținând elitei. Apartenența la elită este decretată întotdeauna de altcineva, de membrii unei comunități recunoscute valoric, de experții unei bresle etc. În privința criteriilor, aceasta este și condiția prin care cineva este admis ca făcând parte din elită pentru o comunitate de oameni din același domeniu, care-l decretează ca atare. În materie de calificare a unei elite, de

regulă se operează cu criterii suplă sau interpretabile, la care se adaugă recunoașterea prin aprecieri și validări ale anumitor instanțe și organisme profesionale, mai cu seamă la nivelul omologării internaționale a elitei. De altminteri, problema recunoașterii internaționale care se produce în anumite grade și în funcție de anumite circumstanțe și conjuncturi este o problemă mai veche a culturii noastre privind accesarea în circuitul relevanței și semnificării pe plan mondial.

Cei mai mulți exegeți ai fenomenului elitar împărtășesc ideea că nu există criterii personale de declarare a cuiva ca făcând parte din elită agățate pe ușa universităților, a institutelor sau a sediilor de partide politice. Cei care se amăgesc autodeclarativ ca aparținând elitei nu fac altceva decât să răspândească ficțiuni provinciale. O elită autentică nu este aceea disponibilă pentru toate posturile din lume și nu se pulverizează într-o mie și una de activități, îmbrățișând cariere mobile în funcție de oportunități și interese. Un asemenea comportament definește elitele care își închipuie că sunt elite și care alcătuiesc, intrând într-un sistem de relații, „pseudolita”.

Lucrarea autonomizează un teritoriu demn de explorat cu instrumentele biografismului fertil și caută să aducă arealul istorico-cultural al existenței elitei clujene ca fenomen de sinteză la o deplină conștiință de sine și să propună un *weltanschauung* ca viziune de ansamblu și ca rezultat al unui mod de a structura valorile într-un sistem general necesar pentru evidențierea stabilității, variabilității și dinamicii fenomenului elitar clujean în epoca contemporană. Prioritare pentru ideea de elită rămân contribuțiile verticale edificate sub formă de opere – acte și fapte – care completează un lanț de valori omenești cu caracteristici cât mai durabile pe scala perenității.

Prin incursiunea în suprastructura cetății clujene, cercetarea s-a orientat spre întocmirea unei colecții de reprezentări biografice *sui-generis*, de gânduri, fapte și idei fondatoare și reprezentative pentru contribuțiile elitelor clujene în istoria culturii românești, revelate în climatul creator al armoniei valorilor și întregite de cultura dialogului. În cuprinsul cercetării au fost incluși reprezentanți din diferite generații, profiluri culturale de cărturari de seamă, profesioniști ai creației și ai ideilor, aspecte relevante pentru formarea, dezvoltarea și interacțiunile elitei clujene, accesul ei la universalitate și plierea pe curbele de nivel ale ideologiilor și curențelor de gândire care s-au succedat în secolul XX. Străbătută de ierarhii, animozități, concordii, modele comportamentale, filosofii de viață, lumea elitelor clujene a instituit paradigme de gândire și de acțiune mai cu seamă în perioadele faste din dezvoltarea și istoria ei. Valoric autoritatea elitocratică a intrat într-un con de umbră și de compromisuri în a doua jumătate a secolului XX, declin resimțit la nivel de resurse, modele, toposuri.

Până la 1918 Clujul n-a fost un oraș prea reprezentativ și nici prea ofertant pentru elita românească, ci doar pentru elita dominantă de până atunci, elita intelectualilor maghiari. În rândurile acestora s-au putut strecura, uneori, în primul rând datorită calităților personale, și unii români. Centrele românești în care elita românească și-a făcut însă numeric mai semnificativ simțită prezența au fost, prin tradiție, cele din centrul și sudul Transilvaniei. Personalitățile științifice și culturale românești n-au găsit un larg cadru de afirmare în Cluj până la 1918. Totuși, unele dintre ele, și mai ales cele din domeniul științelor aplicative, unde nu se făceau deosebiri stridente, atât de sensibile de natură etnică și lingvistică ca-n științele umaniste, au figurat în ierarhia superioară a Universității. Dintre puțini români care au răzbit și și-au început cariera înainte de 1918 la Cluj pot fi menționați Iuliu Hațieganu și Coriolan Tătaru în medicină, ori botanistul Ambroziu Chețianu. Intrată în competiție cu intelectualitatea maghiară, care a știut să-și apere curajos anumite poziții conferite de tradițiile vieții și culturii maghiare în Transilvania, mai tânăra elita românească a reușit să imprime vieții culturale și literare o cotă de reprezentativitate în societatea clujeană. Onisifor Ghibu, Sextil Pușcariu, Lucian Blaga, G. Bogdan Duică, D. D Roșca, Iuliu Hațieganu, Emil Racoviță, Alexandru Borza au fost locomotive ale emergenței elitei, în jurul cărora s-au format în Cluj o pleiadă de reviste, care au dat un colorit destul de modern prezenței științifice și culturale românești în Transilvania. Exigențele momentului istoric 1918 au fost asumate de toți cei care participau atunci la edificarea universității: „să venim cu ceva superior”, zicea Vasile Pârvan în lecția inaugurală „Datoria vieții noastre”; „trebuie să-i dăm toate posibilitățile de dezvoltare, spre a deveni un model de universitate românească”, susținea Sextil Pușcariu; „Universitatea din Cluj este chintesența și păstrătoarea îndărătnică a fondului moral al poporului nostru”, credea Iacob Iacobovici iar Onisifor Ghibu, semnalând nevoia acută de elite autentice, se-ntreba retrospectiv: „De unde să scoți tu, Ardeal sărac, atâtea forțe care să facă față în mod onorabil unor cerințe de nivel înalt?”

Universitatea a fost principala instituție cu putere socială și spirituală care a pregătit intelectuali profesioniști, constituind principala tribună de exercitare a hegemoniei spiritelor, gândirii și acțiunii în spațiul social. Calităților intelectualilor vremii li s-au suprapus și orgoliile universitarilor care și-au dorit aprig să facă din Cluj un centru de excelență științifică și culturală. Elita clujeană interbelică a devenit rapid un reper pentru întreaga Transilvanie. Centru important de civilizație și cultură al României, Clujul interbelic se înscrie pe coordonatele vieții democratice de tip occidental și joacă rolul de capitală politică și cultural-științifică a Transilvaniei, forțele elitei fiind implicate activ în societate, cercetare științifică, antreprenariat industrial și comercial, finanțe, drept, jurnalistică, educație, cultură.

Pentru elita ardeleană cedarea Transilvaniei a fost cea mai zguduitoare și dureroasă catastrofă petrecută în ființa românească lovită de teroarea hortysto-fascistă în timp ce se desființa țara. Din mărturiile epocii se conturează revolta, indignarea și disperarea de după 30 august 1940, când elita românească s-a văzut pusă în situația de a părăsi Clujul. În perioada refugiului 1940-1945 s-a păstrat structura organizatorică a Universității pe facultăți, catedre, institute, în cadrul cărora și-au continuat activitatea cei mai mulți dintre membrii corpului profesoral de la Cluj. Extensiunea Universitară a continuat să funcționeze, sub conducerea lui Silviu Dragomir, în aceeași arie a obiectivelor și misiunii educative și culturale asumate încă de la înființare. Reîntorși din refugiu, Lucian Blaga, Emil Isac, Victor Papilian, Ion Agârbiceanu și alți intelectuali pun insistent problema unor proiecte publicistice și culturale de anvergură destinate românilor ardeleni. Personalități ale vieții culturale, politice și științifice clujene, printre care Ioan Lupaș, Silviu Dragomir, Nicolae Mărgineanu, Iuliu Hossu, Victor Jinga, Iuliu Maniu, Adrian Marino și alții cad victime ale regimului. Cei mai mulți au avut de suferit persecuții politice, au fost eliminați din școli, universități sau din alte locuri de muncă, și-au pierdut averile personale sau de familie și chiar casele în care au locuit.

În general, elita intelectuală în aproape toate etapele istorice, nu prea a fost înțeleasă în spirit și în faptă, de factorii de putere locali, naționali și chiar internaționali. Vorbind despre concesiile pe care intelectualii vremii le-au făcut epocii comuniste, cum, de regulă, le-a făcut toată lumea de la Elba la Vladivostok, academicianul Camil Mureșanu consideră că elita clujeană, sub comunism, poate primi o notă de promovare cu oarecare deferență pentru tot ceea ce a reușit să facă salvând astfel prestigiul intelectual al Clujului. În conjunctura represiunii orchestrate de autoritățile comuniste împotriva vechilor elite, pe lângă spiritul de defetism al unei părți însemnate a intelectualității în fața regimului au existat întotdeauna și unele excepții. În rândurile elitei intelectuale clujene s-a manifestat o oarecare rezistență subterană față de ingerințele prea brutale ale regimului comunist, reflectată în calitatea activității universitare, a revistelor literare și a vieții culturale clujene. Intelectualitatea clujeană a reușit să-și mențină o oarecare independență prin refuzul plierii la tot felul de comandamente politico-ideologice. O spune și Mircea Ionescu într-una din cărțile sale: „Ceașescu nu se simțea bine la Cluj, unde elita universitară îi amintea de dimensiunea sa reală.”¹

¹ Mircea Ionescu, *Două lumi x 2*, Scriitorii Transilvaniei, Seria Memorii, Editura Casa Cărții de Știință, Cluj-Napoca, 2011, p. 215

În plin proces de schimbare și de reconfigurare, elita clujeană a pășit după 1990 pe un teritoriu al experiențelor și al aspirațiilor de afirmare care pe unii i-a avantajat, pe alții nu. În două decenii de postcomunism democratic și liberal, oportunismul unor intelectuali, mulți dintre ei convertiți de la socialism științific direct la neoliberalism, nestingheriți de angajamentele politice pe care le-au avut înainte de 1990, a scos la iveală cariere publice plural orientate, prospere și profitabile. Emergența unor elite profesionale autentice a decurs cu dificultate în condițiile de restrângere a bazei sociale de recrutare contrar evoluțiilor anterioare ale societății românești și a asaltului dat de „pseudoelite” împotriva „insulelor” de profesionalism și competență, receptive la dinamica valorilor civilizației occidentale.

Lucrarea convoacă într-o armonie hermeneutică literatura, istoria literară, istoria mentalităților și istoria intelectuală. O viziune ce pune accentul pe intenția de contextualizare a elitelor face apel la obligația reconstituirii unui spațiu al excelenței intelectual-creatoare, precum cel clujean, cu momentele și perioadele sale de creștere și descreștere înregistrate de-a lungul unui secol. Inserarea elitelor în rama exegetică dă expresie unor evoluții societale validate intelectual de mărturii și documente valoroase pentru istoria culturală și națională. Prin intermediul contribuției multiple (literare, filosofice, istorice, artistice, științifice etc.) a unei clase intelectuale, selecția exponenților fenomenului elitar clujean se pliază pe tradiția clasică a sintezelor monografice, care pun în relief originalitatea, stilul de gândire și valoarea creației, care au constituit serioase și solide angajamente axiologice validate în istoria culturii românești. Genealogia Clujului cultural dispune de un prețios zăcământ biografic, de complexitatea datului istoric al vieții individuale și comunitare, specifice pentru o cetate de cultură și civilizație.

Cuprins

Introducere

Capitolul I: Elita – fenomen social, fapt istoric și construct cultural

- 1.1. Elita – premise istorice, determinări și corelații conceptuale
- 1.2. Elita – construct cultural, fapt istoric și fenomen social. Concepții și teorii despre elite
- 1.3. Orientări teoretice și spirit polemic în spațiul elitar românesc
- 1.4. Statutul elitelor în societate. Stadiul actual al problemei
- 1.5. Perspective și dileme metodologice în cercetarea elitei

Capitolul II: Elita clujeană contemporană (1918-2010)

- 2.1. Geneza și evoluția elitei clujene în secolul XX. Principii de selecție, formare și integrare în câmpul elitar
- 2.2. Instituții formatoare de elite și elite formatoare de instituții

Capitolul III: Elită și Universitate

- 3.1. Autonomia și constituenții câmpului elitar clujean
- 3.2. Formarea elitei clujene în mediile universităților streine
- 3.3 Accesul în elită: merit, poziție socială și model de dezvoltare

Capitolul IV: Elitele clujene contemporane – valori, tradiție și modernitate

- 4.1. Axiosofia fenomenului elitar clujean. Stabilitatea și dinamica elitelor clujene
- 4.2. Paradigme elitare clujene – Domenii, teme, personalități și opere
 - 4.2.1. Generația fondatorilor Universității: ambiții, virtuți și misiuni
 - 4.2.2. Întemietori și școli: lingvistică, istorie literară și filologie clasică
 - 4.2.3. Creație literară, climat cultural și controverse identitare în presă
 - 4.2.4. Obiectivitate, dinamism și maturitate în știința și cercetarea istorică
 - 4.2.5. Lucian Blaga și D.D. Roșca – paradigme fondatoare de filosofie românească
 - 4.2.6. Școala de Psihopedagogie: analiza factorilor psihici și combinarea experimentului cu modele educative
 - 4.2.7. Sociologie de catedră și cercetare sociografică
 - 4.2.8. Știința juridică – orientări doctrinare, normativism și jurisprudență
 - 4.2.9. Instituționalizarea învățământului geografic și geologic: fondatori și cercetări sistematice

- 4.2.10. Dezvoltarea științei economice: funcții teoretice și practice în dinamica fenomenului economico-social
- 4.2.11. Citori și valori ale școlii de medicină și farmacie
- 4.2.12. Standarde și progrese în cercetarea și învățământul științific
- 4.2.13. Temeiuri ale culturii teologice: misiune, ierarhii, privațiuni
- 4.2.14. Conștiințe sincretice și efervescență artistică pe fâgașul modernității
- 4.2.15. Învățământul agronomic – expresie a problemelor social-agrare
- 4.2.16. Selecție și conduite în sistemul politico-administrativ și militar
- 4.2.17. Cultivarea tradiției – matrici etnice și etnografice

Capitolul V: Elita clujeană în anii de comunism (1945-1989)

- 5.1. Ofensiva proletcultistă, oprimarea elitei și ascensiunea mediocrității
- 5.2. Elita frontului literar între stigmatizare și compromis
- 5.3. Mentori și discipoli ai Școlii clujene de litere
- 5.4. Elita clujeană postbelică – repere - școli – instituții
 - 5.4.1. Ipostaze și direcții din activitatea istoricilor clujeni
 - 5.4.2. Magnetism blagian și doctrine marxizante în arealul școlii filosofice clujene
 - 5.4.3. Epurări, reconfigurări și traiectorii în destinul școlii clujene de psihologie
 - 5.4.4. Pedagogia clujeană în era idealului educațional comunist
 - 5.4.5. Sociologia clujeană: excluderi, piedici dogmatice, metode de lucru și de cercetare
 - 5.4.6. Reconstrucția și reactivarea învățământului superior economic clujean
 - 5.4.7. Realism artistic, creație și artă tematizată
 - 5.4.8. Intruziunea ideologică, supraviețuirea aplicativă și redresarea conceptuală a biologiei și geologiei clujene
 - 5.4.9. Salturile fizicii clujene de la studiul teoretic la cercetarea aplicativă
 - 5.4.10. Formatori și profesioniști: anvergura învățământului matematic clujean
 - 5.4.11. Expansiunea școlii postbelice clujene de științe tehnice și ingineresti
 - 5.4.12. Evoluția științelor medicale și farmaceutice clujene în epoca de izolare comunistă
 - 5.4.13. Teologia clujeană: spiritualitate, prigoană și represiuni asupra clerului sub totalitarism

Capitolul VI: Etosul valorilor – idealuri antidogmatice în cultura elitei clujene

- 6.1. Resurecția spiritului elitar clujean sub comunism
- 6.2. Adrian Marino – erudiție și operă de construcție în elita secolului XX

6.3. Fenomenul Echinoc – spațiu cultural atipic al elitei

6.4. Dislocarea și dispersia spiritului elitar clujean

Capitolul VII: Elita juridică clujeană a secolului XX

7.1. Paradigme în gândirea juridică a școlii clujene de drept

7.2. Precursori, mentori, discipoli în elita juridică clujeană a secolului XX

Capitolul VIII: Gândire și cercetare în știința clujeană a secolului XX. Școala Clujeană de Chimie (Studiu de caz)

8.1. Paradigmele științifice ale formării și dezvoltării școlii clujene de chimie

8.2. Precursori – mentori – discipoli din elita chimiei clujene

Capitolul IX: Elita clujeană în perioada tranziției postcomuniste

9.1. De la totalitarism la democrație: elite, pseudoelite și nonelite

9.2. Profiluri și tropisme în postcomunism

Capitolul X: Elite - biografii – mărturii

10.1. Idei - concepții - viziuni ale elitei istorice clujene

10.1.1. Camil Mureșanu – Istorie - cultură – societate

10.1.2. Dumitru Protase – Fundamente ale cercetării istorico-arheologice

10.1.3. Jakó Zsigmond – Paleografie și istoriografie medievistică transilvană

10.1.4. Ioan Chindriș – Interferențele istoriografice ale trecutului transilvan

10.1.5. Ioan Aurel Pop – Misiunea onestității istorice

10.2. Ideea elitei filosofice clujene

10.2.1. Vasile Frățeanu – Metafizica - gândire creativă și mod de viață

10.3. Biografii ale elitei teologice clujene

10.3.1. Bartolomeu Valeriu Anania – Spre un ecumenism interpersonal

10.3.2. Matei Boilă – Mărturisirea adevărului și credinței

Considerații finale

Anexe

Anexa 1 Tablou Sinoptic. Repertoriere – Profesioniști pe domenii de activitate

Anexa 2 Rectorii Universității Babeș-Bolyai

Anexa 3 Cercetarea științifică la Universitatea din Cluj 1920-1921

Anexa 4 Memorialistica lui Ion Irimie, fragment

Anexa 5 Repere din activitatea de cercetare de după 1990 a Institutului de Istorie „George Barițiu” al Academiei Române

Anexa 6

6.a. Mircea Popa despre mentori, elite comuniste și postcomuniste

6.b. Corespondența și relațiile lui Ion Brad cu intelectualitatea clujeană

Anexa 7 Edili ai administrației clujene

Anexa 8 Modalități de raportare ale universitarilor la mediul profesional și la societate

Anexa 9 Secolul XX – Repere din istoria contemporană a Clujului

Anexa 10 Complicități cu regimul comunist

Anexa 11 Andrei Ripianu – Refugiul și evenimentele trăite în al doilea război mondial

Anexa 12 Esența elitei

Bibliografie

I. Istoriografie generală

II. Lucrări generale, tratate, cursuri, monografii, sinteze, studii

III. Dicționare. Enciclopedii

IV. Lucrări speciale. Studii. Articole

V. Presă. Periodice. Buletine. Colecții de legi, decrete, regulamente

VI. Jurnale. Corespondență. Memorialistică

VII. Izvoare de istorie orală

VIII. Arhive. Fonduri și surse arhivistice

IX. Surse internet

X. Bibliografie selectivă